

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelent mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apacza-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére és vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyenlő árú a 1 kr.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
Egész évre 6 frt — kr.
Negyedévre 1 50 »
Halványon az országban:
Egész évre 8 frt — kr.
Negyedévre 2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 10 frt — kr.
Negyedévre 2 50 »

NAGYVÁRAD, november 20.

Az osztrák kormány a kartellek ellen.

Önző, kalmár szellemű napjainkban a magyar közönség is ismeri már a kartelleket, ringeket és monopolumokat, még pedig nem valami előnyösen, hanem úgy, mint anyagi boldogulásának legfőbb akadályait. Ha a nagy iparvállalatok, melyek egymásnak konkurrenciát csinálnak, meg-egyeznek, szerződésre lépnek egymással, világos, hogy annak a fogyasztó közönség adja meg az árát.

És csudálatos dolog! a kormányok a helyett, hogy kötelelességszerűleg védenék a polgárok érdekeit, — a kartellek pártjára állanak, nekik prémiumokat, refakciókat, különféle privilégiumokat biztosítanak, hogy annál erősebbek legyenek a közönség kizsákmányolásában. Hja, előttük nem a polgárok érdeke az irányadó, hanem az, hogy minél többet lehessen kipréselni az adófizetők zsebéből.

És ha a közvéleménynek egy-két organuma, amely komolyan veszi hivatását, felnyitja a közönség szeméit, rámutat a visszaélésekre, jajj azoknak! Esküdtek elé állítja őket a kormánynak mindenhol elérő keze. Lakoljanak meg bátorságukért s a közönségíránt tanusított jóakarataukért.

Tudvalevőleg lapunk is egy ilyen cikkért kapta az első sajtópert, melyben a közel napokban lesz megtartva a tárgyalás.

Pedig más országokban nem éppen így gondolkodik a kormány. Glanz báró, az osztrák kereskedelmi miniszter csak a minap mondotta a reichsrathban, hogy a kartellek némelyike jogosuló, némelyik

pedig káros, mindazáltal a kormány törvényhozásilag fogja szabályozni és korlátozni a kartellek munkáját. Ez az álláspont sem felel éppen meg a valóságnak, mert minden kartell káros a fogyasztó közönségre, de mégis sokkal okosabb és tartózkodóbb, mint a magyar kormányé, amely — írja a »Magyarország« — tudvalevően még a legszemérmertlenebb kartellgazdálkodást is támogatja, sőt egyenesen részt vesz benne.

A »Hazánk« hányszor kimutatta a malom-, petroleum- és cukor-kartellek garázdálkodásait; — a gazda-kongresszusok hányszor foglaltak állást ellenük s követelték a kartellek túlkapásainak megtorlását!

Mind nem használt semmit. A kormány tovább is pártolta a kartell-vitézeket. Csuda-e, hogy egyik-másikban gyanu támadt, hogy talán nem is ingyen szolgáltatja ki a kormány a magyar közönséget a kartellek lelketlen üzelmeinek?!

Most, hogy az osztrák kormány állást foglalt ellenünk s törvényhozásilag akarja szabályozni és korlátozni a kartellek »munkáját« talán reményelhetjük, hogy a mi kormányunk is jobb utra tér. Ideje is volna. Elég régóta »munkálkodnak« a kartellek a közönség kizsákmányolásán. De még mindig nincsenek megelégedve munkájuk eredményével.

Most irnak memorandumot a cukorgyárosok, hogy korlátozza a kormány a répatermelést. Mert akkor könnyebb lenne lenyomni annak árát, mint a kartell-malmok segítették lenyomni a búza árát. De azért sem a kenyér, sem a cukor nem lesz olcsóbb, sőt ez utóbbi drágább lett,

mióta létre jött a kartell a gyárosok között. Minél kevesebbet kap a gazda a búzáért vagy a répáért, — annál több hasznuk van a kartell-malmoknak és kartell-gyáraknak.

Darányi miniszter sok jó indulatot tanusított idáig is a gazdák érdekei iránt, Multja sokféle köteléssel fűzte őt az agrár körökhöz s mióta miniszter lett is többször kijelentette, hogy ő az agrárius irányú hívének vallja magát.

Szapáry László gróf nevezetes levelében, melyet Bánffy miniszterelnökhöz intézett »örömmel konstataálta, hogy a mostani kormány az előbbinél sokkal nagyobb súlyt fektet az ország agrárius érdekeire;« — ha ebből csak valami is igaz, úgy legfőbb ideje lenne, hogy »nagyobb súlyt fektessen« a kartellek és ringek megfékezésére is. A III. és IV. országos és a Budapesten megtartott nemzetközi kongresszus munkálatai után csak a vak nem látja, hogy mily nagy kárt okoznak ezek nemcsak a földművelők érdekeinek, hanem az egész ország népének, mely védtelenül ki van szolgáltatva a gründolók és spekulánsok határtalan pénzsomjának, féktelen zsarolásának.

A mi kormányunk, különösen újabb időben, bécsi kommandóra szokott indulni. Bécs már megindult: az osztrák kormány kijelentette, hogy törvényt fog hozni a kartellek »munkájának« megfékezésére. Reménylünk és elvárjuk, hogy a mi kormányunk is észreveszi valahára magát s visszavonul a kartellek szégyenletes üzelmeitől, megvonja tőlük támogatását és megvédi azok zsarolásától az ország népét.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Egy váradi nagyprépost mint „csoda doktor“

Az „Erdélyi Múzeum“ című tudományos folyóirat novemberi száma reánk váradiakra érdekes dolgot közöl Várnai Sándor tollából. A „magyar mystikusok“-at mutatja be e dolgozatban, akik t. i. e század elején megfejtethetetlen dolgokat vittek végbe, csudaszerű módon gyógyítottak. Az első ezek között egy váradi nagyprépost volt. Városunk lakói közül sokan fognak még emlékezni Hohenlohe herczegre. Az ő csuda-doktori működéséről szóló részt közöljük e sorokban az említett dolgozat nyomán. Csak azt jegyezzük meg — amit különben a tudós cikkíró is bizonyít, — hogy az egyház ezeket a n. n. „Csudákat“ nem approbálta, azoknak természetfölötti jellegét el nem ismerte sőt azoknak folytatásától el is tiltotta őt.

Hohenlohe Waldenburg Schillingsfürst Sándor Lipót Ferencz Imre herczeg nagyváradi prépost és címzetes püspök, egyike a legrejtelmesebb embereknek, a kik e romantikus korban éltek s kinek egyénisége sokban hasonlít a mai páter Kneippéhoz. A herczeg különben nemcsak a magyar klérusban elfoglalt állásánál fogva tartozott hozzánk idegen eredete daczára: anyja, Reviczky Judit révén valóban magyar vér is folyt ereiben. Atyja

kinek tizenhétgyermek volt, egész életében kedélybeteg gyanánt volt ismeretes. Őt magát édesanyja egy gyermekágyban tett fogadása szerint, már születésekor papnak szánta. A herczeg Nagy-Szombatban tanult s már 1814-ben elnyerte az olmtüzi kanonokságot. Rómába utazott.

Hogy mikor kezdte meg a herczeg nagy hirre vergődött csodatételét, azt nem lehet bizonyosan tudni. Mert a mikor 1821 júniusában Würzburgban először lépett fel nyilvánosan, már csodás hírek jártak előtte. Férfiak és nők a legnagyobb buzgósággal hirdették közeli jövetelét, gyógyításának sikere tehát, melyet minden szer nélkül, pusztán csak áldólag kiterjesztett kezeivel tudott elérni, már jóval előbb is köztudomású volt.

Nyílt utcán, egyszerű széken vagy asztalon állva mondotta el Hohenlohe mély vallásos meggyőződéséről tanuskodó beszédeit. A népesség minden osztályából tödultak hozzá a betegek és szenvedők, ultrák és szabadelvűek, parasztok és polgárok, bölcsészek és orvosok, némák, siketek, bénák, nyavalyatörősek s irók költők, nyomdászok és könyvtárosok. Lehetetlen azt a farragást festeni, mely mindenfelé kitört a hol a legendás hírv pap megjelent. Tudósok vitatkoztak módszerének titkáról s elért eredményeiről s az irigység sem készt üldözöbe venni a herczeget, kinek népszerűségét tetőpontra emelte a következő eset.

Schwartzenberg Mathild herczegnő már

kora ifjuságától fogva borzasztó betegség rabja volt. Sem állni, sem járni nem tudott. Ily állapotban jutott egy párisi orvos keze alá, ki némileg helyreállította, de miután a herczegnő egy ideig Bécsben és Brüsszelben felváltva tartózkodott, állapotta ismét csak rosszabbra fordult.

Hiába vitték el Német- és Olaszország leghiresebb fürdőhelyeire, a betegen mit sem segítettek, valamint nem segített rajta Dr. Hein nagyhirű würzburgi orthopediai intézete sem, bár itt némileg javult, a menyiben lábait mozgathatta s ülni is tudott, de állni és járni azután sem volt képes, sőt még vízszintes helyzetben sem bírt fekvődni fájdalom nélkül.

Ekkor történt, hogy a beteg herczegnőt Hohenlohe meglátogatta s megkérdezte tőle: bizik e Istenbe? meg van e győződve, hogy Jézus segitni képes rajta?

A herczegnő igennel felelt, mire a herczeg szó nélkül föltárta az ablakot s az udvarról egy ott foglalatoskodó embert felhívott. Alig lépett ez az ember a betegszobába, Hohenlohe Jézus nevében megparancsolta a herczegnőnek, hogy keljen fel és járjon. És a beteg, mint a biblia nyomorékja, felkelt és járt.

A csudálatos eset híre gyorsan terjedt el, egyszersmind a legtarkább magyarázatok sem. Különösen azt emelték ki később a hitetlenkedők, hogy a herczeg által az udvarról felszólitott ember nem volt más, mint egy Michel Márton nevű unterwittingshausi földműves, a

A trónbeszéd.

A trónbeszéd, melylyel ő Felsőge az országgyűlést f. hó 26-án ünnepélyesen meg fogja nyitni, rámutat a fontosabbakra ama törvényhozási föladatok sorában, melyek az új országgyűlésnek munkaprogramját fogják alkotni. Különösen ki fogja emelni ezek közül a monarchia másik államával való gazdasági kiegyezés megújításának s a közigazgatás reformjának kérdését; érinteni fogja továbbá a külpolitikai helyzetet is. A közelmúlt napok eseményei, nevezetesen a Bismarck-féle leplelések után méltán tekintenek politikai körökben fokozott érdeklődéssel, különösen az ide vonatkozó passzusa elé, a trónbeszédnek.

Az utolsó választás.

Tegnap volt az országban az utolsó képviselőválasztás: Mohács-on, hol elkecsereedett küzdelem folyt a nemzetipárti Jagits József és a kormánypárti Stajevics János között. A választás a nemzeti párti győzelmével végződött. — A végeredmény kihirdetésekor Jagitsnak 1440, Stajevicsnek pedig 1229 szavazata volt. A választás szép rendben folyt le s bár nagyszámu csendőrség jelent meg, beavatkozására semmi szükség nem volt. Este a lakosság fátylasmenetet rendezett az új képviselő tiszteletére.

A kataszter újjászervezése.

A „Pol. Ért.” szerint a pénzügyi kormány a magyar királyi katasztert újjászervezni szándékozik s annak élére Föttlicher Benedek cs. és kir. ezredes, a volt határvidéki igazgatástól átvett horvátországi kataszteri igazgatót szemelték ki. Göttlicher, a ki e hó 1-én ünnepelte 25 éves szolgálati jubileumát, tényleges cs. és kir. tábornokká nevezetnék ki s mint ilyen állítatnék az országos kataszter élére. Göttlicher a kataszter újjászervezésére vonatkozó terveit felsőbb utasításra már kidolgozta s be is mutatta a pénzügyminiszteriumban. E tervzet szerint a kataszteri szolgálat, mely az telekkönyvek szerkesztésével is kapcsolatban lenne, a megtartandó négy kataszteri felügyelőségén kívül Budapesten központosítottatnék s innen küldetnének ki a tisztviselők esetlre külszolgálatra. A kataszter organizációját Göttlicher egészen katonai módra tervezi

oly annyira, hogy javaslatba hozta, hogy a kataszteri tisztviselők egyenruhát kapjanak, a nőülés kauczióval megszorítottassék. Ilyformán a kataszteri tisztviselői kar katonai szervezetet nyerne, a mi az első ilyen eset lenne Magyarországon.

Országos szövetség.

Ugron már szentesi beszédében kijelentette, hogy parlamenten kívüli pártját az egész országban szervezni fogja. Hogy ez az országos szervezet minő legyen, erről folyik mostanában a párt korifensai között a tanácskozás, a melynek során fölmerült az a terv, hogy országos függetlenségi szövetséget csinálnak s tagokat gyűjtenek a szövetségben mindenféle és vidéki fiókokat állítanak, minden oly szövetségnek kettős lesz a célja: az egyik az Ugron függetlenségi politikájának minél nagyobb számú híveket toborozni s azokat a jövő választásra szervezetiesleg együtt tartani, hogy mint katonai tábor vonuljanak hatalmas erővel az urnákhoz; a másik, hogy a krajczáros tagdíj fizetésekből népköröket tartanak fönn és a választási háborúságra pénzt gyűjtsenek. Már az országos szövetség létesítése előtt megkezdte a párt a vidéki agitálást a kvóta fölemelés ellen s az osztrák támadások visszaverésére. Tervben van, hogy osztrák iparcikkék vásárlása ellen is széleskörű mozgalmat indítanak.

Budapest új főkapitánya.

A szabadelvű-klubban beszéltek, hogy Sélley Sándor miniszteri tanácsost, a belügyminiszterium rendőri osztályának vezetőjét közigazgatási bírónak fogják kinevezni, helyét pedig Rudnay Béla főkapitány foglalja el. Az új főkapitány Tallián Béla országgyűlési képviselő, Somogy megye volt főispánja lesz.

A pártonkívüliek klubja.

A mostani képviselőválasztáson pártonküli programmal megválasztott képviselők, — amint értesülünk — a pártonkívüliek egyöntetű politikai akciója céljából egy pártkört alakítanak s az értekezletet még az új ülés előtt egybehívják. (M. É.)

A községi iskolák fejlesztése.

— A mire legnagyobb szükségünk van. —

Nagyvárad város öt-hat év óta a reformok, tervezetek özőnével van elárasztva. Kiepült a köpart, a két vashid, a vízvezet-

ték, a lovassági laktanya. a főreáliskola, — a levegőben van a közönség 99 és 10%-a (?) által epedve „óhajtott” (és elviselhetlen terheket szülő) állandó színház és a valóban szükséges városház építése. Mig a színház építését nagy hanggal keresztül akarják erőszakolni azok a kevesek, akik nem érzik meg a közköltőnek a színház miatt okvetlen bekövetkező 10—20% felemelését, — alig foglalkozik valaki a nagyvárad községi iskolák siralmas elhelyezésével. Arról gondolkozni nem látják szükségesnek, hogy miből építünk iskolákat. Mert hogy ez elől ki nem térhetünk, azt, úgy hisszük, mindenki belátja.

Az újvárosi elemi fiu iskola egy rozoga, ócska épület-formában van elhelyezve a Nagy-Teleki-utcán; az épület és a telek szükséges a városházának, tehát nemsokára kiakolbólítják még ezen romokból is a fiu iskolát. De hova? Még üres telek sincs a város tulajdonában e célra.

Az újvárosi elemi leányiskola az ör-utcai bérházban van elhelyezve. Ennek is kell megfelelő állandó épületről gondoskodni, de előbb telket szerezzen a város.

Az olaszii polgári leányiskola szintén szük bérházban van a Korona-utcán, pedig ez iskolát is tovább kellene fejleszteni, de a helyiség hiánya utját állja annak.

Az olaszii elemi fiu- és leány-iskola az ev. ref. eklésia körös-parti alacsony épületében van összezsufolva s eldugva az apró ablaku szobák sötétjébe.

A várad-velencei elemi fiu- és leány-iskola épülete szük; 3 osztály is egyesítve van.

Mindezek köztudomásu, szomorú tények, különösen a mai viszonyok között. De az iskolák kellő elhelyezése mellett nem agitál, harczol senki, csupán a város feje és egy kis csoport dolgozik csendben, de lelkesen.

*

A községi iskolák fejlesztése tárgyában az iskolaszék egy szükebb körű bizottságot küldött ki, Ritók Zsigmond elnökléte alatt.

Hosszas, alapos tanácskozások után tegnap készítette el jelentését a bizottság, a melyben leplezetlenül rámutat a mai tarthatatlan állapotra s kellőleg megindokolt utmutatást nyújt arra nézve, hogy miként lehet megoldani a

ki nem mesze lakott Würzburgtól. Erről pedig az a hír járta, hogy már nagyatyja a híres Páter Gassnerrel állt összeköttetésben s attól tanulta csodás gyógyításait, melyeknek titkát később fiára s unokáira is átruházta. Meg kell itt jegyezni, hogy Michel már előbb felköltötte volt az orvosi körök bizalmatlanságát, minek következtében a hatóságok gyógyításait közveszélyeseknek jelentették ki és eltiltották. Titokban azonban tovább is folytatta kísérletezéseit s most, hogy Hohenloheval megismerkedett, együtt kezdték meg elhíresült kuráikat magánházakban és kórházakban.

Julius 2-ika volt, mikor Hohenlohe elhatározta, hogy Bambergbe utazik, hol híre őt már jóval megelőzte. Nem telt bele negyvennyolc óra s már az egész város lázban volt s reménytől repeső szívvel várta emberfeletti gyógyításainak megkezdését.

Mindösze kilencz gyógyítást végzett itt Hohenlohe, vakokon, bénákon, süketeken sőt volt ezek közt egy gégesorvadásos beteg is. Egy Süllner nevű hallstadi lakost kocsin szállítottak elé; ennek egész teste össze volt a köszvénytől zsugorodva. Hohenlohe a tenplomból kijövet, hozzá közeledett csendesen imádkozott s azzal felszólította a beteget, hogy keljen fel és járjon. Kezdetben a fölszólítás fogatlan maradt, de ekkor a főpap felszállott a kocsiba s ismételve az imádságot és áldást, fölkiáltott: „Állj föl Isten nevében!”

A beteg e szavakra fölkel s meggyógyultan távozott.

A gyógyítások hírére óráról-órára növekedett a segítségért tóduló szerencsétlen szenvedők száma; voltak, kik taligán tolták magokat a csodatevő főpap elé. Utoljára a rendőrségnek is közbe kellett lépnie, hogy a tolongást megakadályozza. Megidézette a herceget, a ki nem tagadta, hogy csakugyan több siketet s bénát gyógyított meg Isten nevében s hozzá tette, hogy a városban tartózkodása alatt el van határozva a káptalan nagytermében naponkint kétszer gyógyításokat végezni.

A hatóságnak ez ellen nem lehetett kifogása, egyedül azzal az intézkedéssel élt, hogy több tanácstagból s a hatósági orvosból álló bizottságot nevezett ki, mely végig nézze a gyógyításokat.

Julius 4-én délután három órakor már ropant néptömeg verődött össze a káptalansági épület előtt, Hohenlohe megjelenését várva, ki pontban négy órakor érkezett meg ujongó, áldást rebegő emberektől kísérve, mint egy Caesar. A mint a ház elé ért, könnyyedén fölpattant az ott várakozó hintók lépcsőire s a bennülőket megáldva imádkozott érettök. És a betegek, kik a kocsikba csak vánszorogva tudtak beülni, kiszállottak s gyalog mentek haza.

Most a herceg a nagy teremmel szomszédos szobába lépett, hol a hatósági személyek, orvosok s kíváncsi nézők voltak összegyűlve. A mikor figyelmeztették, hogy a tolongás igen nagy lehet, maga intézkedett, hogy a betegeket és segélykérőket egyenként bocsássák eléje.

Azután letette kalapját s köpenyét s a nagy terembe ment, nyomában mindenütt a

hatóság megbizottjai. Valaki a tömegeből egy széket kerített elő s a főpap ráállva a rögtönzött szószékre, így kezdte beszédét:

„Legyetek csöndesen! A rendes tanítás többé nem elegendő a cél elérésére. Azért valami rendkívülit kell véghez vinni. Aláhanyatlott a Jézus Krisztusban való hit, az egyedül üdvözítő katolikus egyházban való bizalom, azért hát most valami rendkívülinek kell történni, hogy az egyedül üdvözítő katolikus egyház régi dicsőségét s nimbusát visszakapja. A ki teljes bizalommal van Isten iránt, azon segítve lesz, mert ő megígérte s fia, Jézus Krisztus megfogadta. Oly igaz, mint a mily igaz, hogy Isten vére és teste van az oltáron, mihelyt a pap kimondott szavai után a bűnök meg vannak bocsátva, mindez Istennel való benső érintkezésünk által történik.”

A mint e szavakat elmondta, oda kiáltott a köréje seregű tömegnek:

„Akartok ilyen bizalommal lenni Isten iránt?”

„Igen — akarunk!” hangzott mindenfelől. Többen térdre bocsátkoztak s egyesítették imáikat a hercegével, ki fenhargon ejtette ismét szavát:

„Lemegyek a piacra s ott fogom végezni gyógyításaimat.”

Azzal lesietett a lépcsőn s utána tolongott a sokaság. A lárma, dulakodás iszonyu volt, csak nagy bajjal lehetett fentartani a rendet, hogy balesetek ne történjenek.

A bizottság figyelmeztette a főpapot, hog adott szava s a hatóság útásítása szerint

legcélszerűsége, a legkevesebb költséggel a nagyvárad községi iskolák elhelyezése ügyét.

A jelentés szerint Várad-Olasziban a polgári leány és az elemi leány-iskolának a Széchenyi-téri volt püspökségi magtár helyére igen czélszerű volna iskola-épületet emelni. Az egyemeletes épületben külön lépcső-házzal, egymástól elzárva, megfelelő helyiséget nyerne a polgári és az elemi leányiskola. Csupán a tornaterem lenne közös. Az épület, mivel a telek a város tulajdona, 126.608 frt 5 krba kerülne.

A nagy tűzvédelmi laktanya elkészültével a Korona vendéglővel szemben levő u. n. Füzesei laktanya felszabadul. Az olasz elemi fiúiskolának ezen épületet javasolja a bizottság átalakítani. A szobákat a mai 3-25 m. magasságról 4-20 méter magasságra emelnék fel. Az udvaron egy szárny épületet emelnének; az istállókat pedig lebontanák. Az összes átalakítás és rendezés 26.225 frt 35 kr-ra van előirányozva.

Várad-Váralján a jelenlegi iskola épületet 2 tanteremmel, 2 oldalszobával és más apróbb szükségességekkel kell kibővíteni; az összes munkálat 8391 frt 30 krt tenne ki.

Legnagyobb összeget igényel az újvárosi elemi fiú és leányiskola elhelyezése. Itt először alkalmas telekről kell gondoskodni, a hova iskolaépületet emeljen a város. Ilyen alkalmas helyül ajánlja a bizottsága Nagy-Teleki-utcán levő Grünfeld féle házat, a melynek a helyére megfelelő emeletes épületet lehetne emelni, elkülönítve a fiú és leány iskolát 6-6 tanteremmel, tanító lakással stb. A házat 18.000 frtért meg vehetné a város. Az építéssel együtt ezen kettős iskola 121.000 frtba kerülne.

A fentieket összegezve, Nagyvárad községi iskoláinak kellő elhelyezése 283.027 frt 70 krt venne igénybe. Mennyivel kevesebbet, mint a színház.

A belényes-vidéki megvesztegetés.

— Harmadik nap. —

A nagyvárad kir. törvényszék, tegnap folytatólag a Lőrincz János és társai megvesztegetési ügyével foglalkozott.

Délelőtt.

A még hátralevő nyolcra fenesi és jégerfalvai emberekből álló tanukat hallgatták ki. Körülbelül 30-an voltak s valamennyien egybehangzó vallomást tettek. Vallomásuk által különösen Egyed Péter és Bunta III-ad rendű vádlottak vétkességére nézve szolgáltatottak terhelő adatokat.

szobába kell visszatérnie. De Hohenlohe nem hajtott rá. »Würzburgban is így csináltam, itt is így csinálom«, volt a felelete. A piaczon állt a királyi palota s szemben azzal egy dombon a várórség. Itt helyezkedett el s fogadta a hozzásergeleket, kik a domb egyik oldala felől közeledtek s miután megáldotta őket és imádkozott értük, a második oldalon távoztak.

A bizottság időközben újra felszólította, hogy vonuljon vissza a házba. De Hohenlohe tovább folytatta gyógyításait, ámbár a hivatalos jelentés szerint nagyon változó sikerrel, mert állítólag akárhányszor megtörtént, hogy a domb tulsó oldalán leszálló betegek sántítottak vagy éppen felbuktak.

Heves zápor szakította félbe a különös jelenetet; a sokaság szétfutott s a herceg az őrszobába volt kénytelen vonulni, hol a pipázó katonák jelenlétében folytatta gyógyításait.

És most sorra kerültek eléje: legelől egy báró Redwitz, ki nehezen hallott. Le kellett térdelnie s magát megáldatnia, mire a következő párbeszéd fejtett ki:

- »Bizik-e Istenben és Jézus Krisztusban?»
- »Bizom.«
- »Hiszi-e, hogy segítve lesz önön?»
- »Igen.«
- »Menjen hát Isten nevében, önön segítve van! . . .«

A bizottság hivatalos jelentése, melyet egy jelenlevő tag, dr. Hornthal ily czímen adott ki később: »Darstellung der Ereignisse bei dem vom Herrn Fürsten Hohenlohe zu Bamberg unternommenen Heilverzuchen, wi sie in War-

Ügyész indítványozta a kihallgatott tanuk megesketését.

Védők csakis egyesek megesketését elle-nezték.

A törvényszék határozat hozatal végett visszavonult s zárt ülésben elhatározták a tanuk megesketését.

Délután.

A tárgyalás megkezdése előtt, a délelőtti folyamán kihallgatott tanuk az esküt letették. Ezután még néhány tanu kihallgatására került a sor.

Kovács Mihály.

Vallomása szerint a bíró mondta, hogy a djának a biztosnak tengerit, mert akkor minden ember fog kapni adómentes pálinkafőzési engedélyt. Ok azután — mivel nekik ez életkérdés — összerakták a tengerit tényleg, amit tudtokkal a bíró aztán be is szállított, Szathmáry Elek biztoshoz.

Aki nem halt meg.

Egy perczekig tartó derűtséget keltő jelenet is előadta magát.

Boros Mihály berontott a terembe s tudomására hozta a törvényszéknek és a nagyszámu közönségnek, hogy:

— É n v a g y o k a z a B o r o s J á n o s a k i m e g h a l t .

E. Felszólította, hogy magyarázza ki szavait.

Boros: Előadja, hogy tévedés lehet a dologban, mert az van bejelentve, hogy ő meghalt, pedig ez nem áll, mert idézést is kapott.

E. Konstatálja, hogy a tényleg elhunyt Boros János helyett lett ez ember beidézve, vagyis ez vette kézhez a halott idézvényét. Ez okból a költségét megállapította.

V. Csapó János.

Vallomása szerint ők többed magukkal nem akarták ingyen kivánni a fáradságot, hát szívesen felajánlották a tengerit. De biz a bíró nem várakozott és kijelentette, hogy kell a biztosnak a tengeri, ha pálinkát akarnak főzni adómentesen.

Hasonlóképpen nyilatkoztak: Gyula István, Panku Gligor, Mikó Lajos, ifj. Csapó János, Hincz Juon, Oláh Péter és Hincz Vaszali tanuk.

Szathmáry Elek tanui:

Két tanu kihallgatása volt még hátra. Mindkettő Szathmáry biztosnak barátja s mindkettőt a védelem kívánságára idézték be.

Nepsz Dezső.

E. Egy alkalommal Szathmáry adott-e cselédjének pénzt az ön jelenlétében és miért?

T. Jelenlétében nem adott, de Szathmáry említette előtte, hogy milyen nagy költség a fa, most is mily nagy összeget kellett kiadni fuvarozásért.

E. Ön első kihallgatása alkalmával azt mondta, hogy jelen volt, mikor Szathmáry a pénzt átadta a cselédjének.

T. Nem voltam jelen. Csak Szathmáry mondta nekem azt el. Különben nem lehetetlen, hogy azt mondtam, mert az ön jelenlétemkor többször adott pénzt a cselédjének.

Vargha Károly.

E. Tud-e ön arról valamit, hogy Szathmáry 1891-ben pénzt adott fáért a cselédjének?

T. Emlékszik. Bent volt Szathmárynál és a fáról s költséges szállításáról beszéltek. Ugyanekkor bizonyos összeget adott át cselédjének. A tanuzás és a bizonyító eljárás ezzel véget ért.

Ügyész: Indítványt tesz az összes, még meg nem hiteltetett tanuk megesketésére nézve.

Védők: Egybehangzóan ellenzik a feljelentő Tenkő János meghiteltetését, mivel már több ízben büntetve volt s kéri az ügyészségtől beszerzett törzskönyvi kivonat felolvasását.

A feljelentő előléte.

A beszerzett törzskönyvi kivonat szerint kétszer volt büntetve, u. m.: 1891-ben november 7-től kezdve hivatalos hatalommal való visszaéléseért 1 havi fogházat kitöltött. 1891. szeptemberében pedig hatóság elleni erőszak miatt volt 3 heti fogházzal büntetve.

E. (Tenkőhöz): Maga volt bezárva ezen időkbén?

T. Igen.

E. Felszólítja ezek után a vádhatóságot és a védelmet, hogy tegyék meg a Tenkő János megeskettetésére vonatkozó indítványt.

Ügyész: Mivel nem hamis eskü miatt volt büntetve, semmiféle nehézséget nem lát fent forogni.

Védők: Egybehangzóan ellenzik.

A törvényszék ez eltérő véleményekkel szemben ifj. Csapó János kivételével az összes tanuk meghiteltetését elrendelte.

A vádlottak pótkihallgatása.

Szathmáry Elek.

E. Felszólítom, hogy nyilatkozzék arra nézve, hogy a tanuk vallomása, mely szerint ön az adómentes pálinkafőzés kieszközléséért tengerit, pénzt és fát szedett az érdekeltektől.

»Hogy állunk a hittel? Bizonyosan ott lesz a baj. Isten-félőbbnek kell lennie. Most távozzék!»

Volt a kihez azt mondta: »Bizzék és jöjjön el újra.« Két fiúhoz pedig, a kiknek egyike púpos, másika csonka szájú és orru volt, így szólott volna:

»Eredjeteke veletek nincs mit csinálni. De így van az, látják, még azt is meg kívánnák, hogy egyiknek a púpját fujjam el, a másiknak meg hust teremtsék.«

Végre kifáradva, felhevülve hagyta el Hohenlohe a termet s a mellékszobába vonult, hol a következő érdekes dialog fejtett ki közte s a bizottság vezetője közt:

»Hallom hercegséged el akar innen utazni,«

»Ugy van; holnapután.«

»Óhajt még valamit próbálni?«

»Ez így nem mehet. Jobb volna, ha a betegeket nem egyenként vezetnék elém.«

»Kivánatos volna, ha hercegséged nem fogna addig semmihez, míg közelebből meg nem állapítjuk a módot. A dolog sulyos következményekkel jár, azért figyelmeztetni kívánom, hogy nyilatkozzék írásbelileg.«

»Kész vagyok tehát írásbelileg nyilatkozni s e nyilatkozatomig és a további megbeszéléseig mihez sem fogok kezdeni.«

Igérete daczára azonban Hohenlohe tovább folytatta gyógyításait. Julius 6-án Grosz püspöknél ebédelt, a mikor egyszerre ezeken meg ezeken fogták körül a házat, úgy hogy utoljára Hohenlohe kénytelen volt előlépni és kijelenteni, hogy kormányrendeletre vár; addig mit

heit zugetragen, von Doctor von Hornthal R. b. obersten Justizrath 1822.« — Azt állítja, hogy a páciens az első kérdéseket megértette ugyan, de a következőket már nem hallotta s nem is kelt föl, mire a hercegnek megjegyezték: »Ez az ember éppen olyan kevéssé hall most, mint előbb«, ő pedig így felelt volna: »Ugy? Tehát nagyot hall? Azt hittem más betegségre van«, s a pácienshez fordulva állítólag hozzátette:

»Gyónjon meg, áldozzon meg s azután jöjjön ismét vissza.«

De ha igaz, hogy a beteg az első kérdéseket meghallotta, úgy mégis nehezen képzelhető el, hogy a későbbi szavakat, ne értette volna. Egyébiránt az idézett jelentés a többi esetek túlnyomó részében is azt igyekszik bizonyítani, hogy a kísérletek absolute nem jártak semmi eredménnyel. Egyebek közt azt állítja, hogy mikor egy sántát vezettek Hohenlohe elé, a herceg ekképp fakadt volna ki:

»Lódulj, veled nincs mit tennem, te már voltál itt.«

Más alkalommal — mondja az idézett röpirat — egy ideggyöngeségben szenvedő asszonyt mutattak be neki, ki már állni sem tudott a lábán és sirva rimánkodott, hogy gyógyítsák meg. A herceg különös áhitattal imádkozott érte, megáldotta s azzal kimondotta a formulát, hogy: »Isten nevében keljen föl.« De erre az asszony minden erőfeszítése daczára sem volt képes. Ismételt ima összekulcsolt kezekkel s ég felé emelt tekintettel. Mind hiába. Végre Hohenlohe szigorú szavakban tört ki:

V. Az a nyilatkozata, hogy ezen a czimen kapott ajándékokról mit sem tud.

E. Hát azt beismeri-e, hogy nagyobb összegeket vett kézhez ajándék czimén?

V. Mit sem tud róla. Ő csak birságpénzeket fogadott el.

E. Hogy valami ürügye legyen a nép megsarcolására, ön azt hiesztelte, hogy az engedély magvas gyümölcsre és nem liszt tartalmu anyagokra jött ki, holott a népnek erre volt szüksége.

V. Hivatkozik az igazgatóság könyveire.

Csaln Gusztáv.

E. Nyilatkozzék. Lőrincztől kapott-e ön egy izben 18 forintot.

V. Nem kaptam. Azonban nem lehetetlen, hogy birság czimén kezemhez vettem.

E. Kiadta-e ön a pénzügyigazgatósági pecsétet a bírónak?

V. Nem.

E. Hogyan történet meg tehát, hogy többen látták a pecsétet, mikor öntől elhozták.

V. Ezt nem láthatták.

Rá d l: Megtörténetett-e a pecsét kiadása az ön tudta nélkül?

V. Meg!

Egyed és Bunta.

Semmi mondani valójuk nincs, fentartják az előadott vallomásukat.

Lőrincz János.

Ügyész: (Kéri eltávolítani a teremből Csalát.) Mondja csak ön délben azt állította, hogy a községi pecsétet ki küldötte a pénzügyörökhöz. Hogy került az oda?

V. Dolgom volt e helyen és ott felejttem a pecsétet és a lányt küldtem érte, éppen akkor, amidőn már a finánczok hozni akarták.

E. Hogy van az, hogy ez az ügy, bár régen folyik már s önnek még soha nem jutott eszébe ez a hazugság?

V. Már pedig az így volt kérem.

Ügyész: Kéri Csalá Gusztáv bevezetését.

Csala Gusztáv (másodszer).

E. Az ön parancsnoksága alatt álló szakasznál ott felejtette-e valaha Lőrincz a község pecsétjét?

V. Nem tud róla.

E vallomások után elnök az idő előrehaladottsága miatt a vád és védbeszédek megtartását ma délelőttre halasztotta.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

- November 21. A Kereskedelmi Csarnok házi estélye.
 22. Szűts Izso és dr. Sarkadi Lajos felolvasásai az iparos segédek továbbképző tanfolyamán.
 22. A nagyvárad i sakkör alakuló értekezlete a Kereskedelmi Csarnok kistermében d. e. 11 órakor.
 23. Sajtótárgyalás Wledényi Schankebank Károly ellen.
 25. Miss Mary Forrest hangversenye a Fekete Sas nagytermében.
 29. Dr. Szombathy István felolvasása az iparos segédek szakfolyamán.
- December 18. A Gyermekbarát egyesület közgyűlése.

* **A biharmegyei Nőegylet üdvözlő sürgönye a királynéhez.** A biharmegyei Nőegylet csütörtöki ünnepélye alkalmából, midőn a kibővített »Erzsébet« árvaházat felszentelték, a Nőegylet elnöknője: özv. báró Gerliczy Félixné hódoló üdvözlőt küldött az árvaház fővédnökjéhez: Erzsébet királyasszonyhoz Bécsbe. Az üdvözlő távirat szövege következő:

Ö Császári és Királyi Felsege Erzsébet királyné főudvarmesterei hivatalának

Bécs.

A biharmegyei és nagyvárad i nőegylet nai napon bemutatott istenitisztelésén ezer áldást esdett felséges Védnökke koronás fejére és hogy tettekben rója le halálját és örömet Ö Felsege iránt az ő legmagasabb névünnepen megáldatta és ünnepélyesen megnyitotta az Ö Felsege legmagasabb védnöksége alatt álló Erzsébet leány-árvaház ujonnan fölszerel és külföntett épületét.

Kegyeskedjék Nagyméltóságod hódolatunk és legmélyebb tisztelésünk hü tolmácsa lenni felséges Védnökönk előtt.

Özv. Báró Gerliczy Félixné,
 szül. Korniss Lujza grófnő,
 az Erzsébet árvaház elnöke.

* **Az egyenes adók kivétele.** Az egyenes adók 1897. évre leendő kivételének megkezdésére nézve a napokban megjelenik a pénzügyminiszter körrendelete. Előzetesen a miniszter felhívja Nagyvárad város és Biharmegye közigazgatási bizottságát, hogy a kivételnél közremunkáló közegeket támogassa, a felmerülő akadályokat hártsa el.

* **A városháza terve.** A városháza építése ügyében kiküldött bizottság tegnap ülést tartott a városháza kis termében. Rác Mihály

főjegyző elnöklete alatt jelen voltak: Sal Ferencz, Papp János, Busch Dávid, Ragány János, Szahländer Károly, Hegedüs Géza és Szűcs Dezső jegyző. Az ülés elején Rác Mihály elnök előadta, hogy a városi közgyűlés azzal adta ki a megvásárolt három tervet a bizottságnak, miszerint javasolja, hogy a megvett terveket melyik tervező alakítsa át a kívánalmakhoz képest, a másik két terv előnyeinek figyelembe vételével. Busch Dávid főmérnök a Patriczius jellegével ellátott tervet, mint a melyiknek alaprajza, beosztása a legalkalmasabb, fogadják el átdolgozásra s azzal a tervezőt: ifj. Rimanóczy Kálmánt bízzák meg. A homlokzatot bármilyen stíl szerint át lehet alakítani. Esetleg lehetne az épületet kisebbre venni, hogy kevesebbe kerüljön. — A bizottság tagjai az egész tervet elhibázottnak tartják és pedig azon okból, mert megdondolatlannul, ötletszerűen van a termék és hivatali szobák nagysága megállapítva. Sokkal kisebb helyiségek még 50 év múlva is teljesen megfelelnek a kívánalmaknak. Sokat meg lehet takarítani a helyiségek megfelelő kisebbítésével. A tulszámítás nem a tervező hibája, mert a kiadott programban volt megszabva az egyes helyiségek nagysága. Ilyen körülmények után a 3000 frtért meg vett terveket nem használhatják. Erdemlegesen nem is ment bele a bizottság a kérdés tárgyalásába, hanem kiadták a terveket a főmérnöknek, hogy saját belátása szerint s az egyes ügyosztályok vezetőivel történő megállapodásához képest új programban dolgozza ki, hogy mennyi és milyen helyiség kell az egyes ügyosztályoknak.

* **Az anyakönyvi felügyelők a közig. bizottságban.** A belügyminiszter már régebben elrendelte, hogy a törvényhatóságoknál működő közigazgatási bizottságok üléseire az anyakönyvi felügyelők is meghivandók. A rendeletet azonban nem hajtották mindenütt végbe, amennyiben egyes közigazgatási bizottságok nem hívták meg a felügyelőt az ülésekre. A miniszter most újabb körrendeletet adott ki, a melyben szigoruan elrendeli az összes közigazgatási bizottságoknak, hogy az anyakönyvi-felügyelők meghivandók minden ülésre.

* **Az orvosok meozgalma.** A nyáron Budapestten tartott közegészségügyi kongresszuson élénk eszmecsere folyt a betegsegélyző egyletek

sem szabad tennie. De ígérte, hogy néhány hét múlva újra eljön.

A tömeg azonban nem volt hajlandó elozlani s így Hohenlohe kénytelen volt ismét megkezdni csodatételeit.

Végre julius 8-án elhagyta Bambergét s Würzburgba onnan a bruckeni fürdőbe ment. Közben megérkezett a kormányrendelet mely betiltó intézkedését minden pontjában helyben hagyta. Ennek daczára a herczeg Bambergbe visszatérve, nem szakította meg gyógyításait. Ragaszkodott ahhoz, hogy ebben a tisztán vallási kérdésben kötelessége inkább Istennek, mint az embereknek engedelmeskedni.

Ámde most a hatóság is radikális rendszabályokhoz folyamodott: 1821. aug. 30-án egész Németországban kihirdette a Bambergbe özönlő idegenek visszariasztására, hogy a gyógyítások be vannak tiltva s hogy az eddigieket sem koronázta siker. Kötelességének ismeri tehát a hatóság eleve óvni a hiszékenyeket a bekövetkezheto csalódástól, nehogy későn bánják meg, a mikor már pénzüket s idejüket hiában elfecsérelték.

De a dolog még sem ment oly simán. A nép a főpap pártjára állt s bosszuállással fenyegette a csodatételek betiltóit. Odáig ment, hogy meggyilkolással ijesztette a hatósági személyeket. A már idézett Hornthal 1822 szept. 29-én a következő névtelen levelet kapta postán:

»Készülj, mert órád ütött s nemsokára véged van. Csak arra kérem Istent, hogy ter-
 vemhez erőt adjon.«

A megindított vizsgálat csak annyit derített ki, hogy a levelet Augsburgban tették postára.

A levélírójának nyilvánvaló volt az az igyekezete, hogy írását elferdítse.

Ugyanaz nap még sajnálatraméltóbb kihágások is történtek. Zarándok-csapatok ostromolták meg a rendőrfőnök lakását, mivel a várostól két órányira hirtül vették, hogy nem engedik őket zászlókkal a városba vonulni.

*

Hohenlohe herczeg pár évvel utóbb Magyarországba jött. A nagyvárad i prépostságot nyerte el, majd 1844-ben czimzetes püspök lett. Mint ilyen ha t is meg 1855-ben. Hazánkba jövele óta azonban többé gyógyítással nem foglalkozott, a minek oka az lehet, hogy a pápához e dologban intézett előterjesztése nem talált kedvező fogadlatásra. A kuria a tridenti zsinat határozmányai, továbbá XVI. Kelemennek a csodatételekről szóló bulája alapján eltiltotta e téren a további működéstől.

Ez azonban nem zárta ki, hogy magán felszólításra néha még ezután is megkísértse titokzatos hatalmát szenvedő embertársain és hogy mily sikerrel, arra nincs klasszikusabb tanu a pár év előtt elhalt jeles történettudós-nál és kolozsvári egyetemi professornál, Szabó Károlynál, ki magán körökben gyakran elbeszélte, hogy gyermekkorában egyedül Hohenlohe-nak köszönhetete élete megtartását. Betegen fektült a körös-tarcsai szálói házban, hol atyja

református lelkész volt s orvosai lemondtak már életéről, midőn a véletlenül arra utazó s épp a református lelkészlakba megszállt Hohenlohe püspök értesülvén a levett szülőktől fiok reménytelen állapotáról, késznek nyilatkozott a beteg segiteni. És oly sikerrel, hogy a Hohenlohe által egy üvegcében adott szerre, a beteg már másnap lábadozni kezdett s rövid idő múlva teljesen vissza lett adva az életnek, mely a magyar történettudományt oly becses eredményekkel gazdagította később Szabó Károlyban.

A mi a Hohenlohe által végzett gyógyítások meglepő eredményeinek magyarázatát illeti, ennek taglalásába nem érezhetjük magunkat hivatva belehocsótkozni.

Némelyek ugyan a gyógyulást a herczeg impozáns megjelenéséből akarták kimagyarázni, de ez csak külső nyilatkozása volt annak a morális erőnek, annak az extázisos lélekállapotnak, mely a döntő perczen egész valóját elfogta, hogy átszellemlülve, hite és akarata egész erejét átöntse a vele szemközt állókba.

Mindenki tudja, hogy a beteg bizalma csodákat mivel a legközönségesebb orvossal szemben is. Ezt tudva, nem szükség tagadnunk, Hohenlohe csodatételeinek valódiságát. Az ő betegeit valóban a hit, a bizalom gyógyította meg. Kétségtelen, hogy itt egy még felderítetlen rejtélylyel állunk szemközt, de épp a pszichologia újabb kutatásai mutatják, hogy a rejtély földerítése a tudomány világa mellett többé nem tartozik a lehetetlenségek közé.

felett, a melyek sokat ártnak az orvosi kar-
nak s erősen kívánták, hogy az egyletekbe
vitessék be a szabad orvos választás, vagyis a
megbetegedett egyleti tag ne legyen kénytelen
az egylet által olcsón szerződött orvos gyógy-
kezelése alá vetni magát. Mint értesülünk, a
nagyvárad orvosi kar is hasonló mozgalmat
indított s legközelebb gyűlést tartanak, a me-
lyen a szabad orvosválasztás mellett foglalnak
állást.

* **Figyelmeztetés.** A rendőri bíróság által
következő közérdekű figyelmeztetés közzétételére
kértünk fel: Több esetben tapasztaltatott
hogy a kik idegen tárgyat találnak, a helyett,
hogy azt a rendőrségnek adnák át, a tárgyat
maguknál tartják s csak arra szoritkoznak,
hogy a találást egyik-másik helybeli lapban
nyilvánosságra hozzák. Minthogy a btkv. 364.
§-a világosan intézkedik arról, hogy a ki ide-
gen dolgot talál s azt nyolcz nap alatt a ha-
tóságnak, vagy annak, a ki elvesztette, át nem
adja, a jogtalan elsajátítás vétségét követi el,
— figyelmeztetik a közönség, hogy nem elég a
találásnak hírlapi közzététele, hogy az illető
a törvényes követelményeknek eleget tegyen,
hanem köteles a találó minden talált dolgot a
hatóságnak bejelenteni, mivel ellen esetben a
jogtalan elsajátítás vétségébe eshetik.

* **Vonatkésés.** A Budapestről jövő személy-
vonat utasait tegnap nagy rémület fogta el,
mikor az 560. számú gyorsított személyvonat
S a a p és B.-U j f a l u között hirtelen meg-
állott. A nagy ijedtséget azonban rövid idő alatt
elozlatta a vonatvezetőség, midőn kijelentette,
hogy a mozdony romlott el. Ekkor a közönség
megnyugodott. Rövid idő múlva a szomszédos
állomásról kisegítőgépet mozgósítottak s így a
vonat másfél órai késés után tovább folytat-
hatta útját.

* **Szabad a csók!** Faluhelyen a hosszú es-
tétet a fonóban tölti a fiatalság. Az ungmegyei
Keresztesen is javában mulatoztak a leányok és
a legények, mikor egyszerre csak kialudt a
lámpa.

— Szabad a csók! kiáltották a legények.
A szemérmes hajadonok megijedtek a söté-
tségtől és segíteni akartak a dolgon. Egyik
leány petrolumot töltött a lámpába, a másik
pedig gyujtót gyujtott. Ettől azonban fölra-
bbant a lámpa s meggyuladt két leány és egy fiu ru-
hája. A szerencsétlenek közül egy meghalt, kettő
pedig betegen fekszik.

* **Tarnóczy Gusztáv cselédjei.** A nyitrai
választás »hőse« nem tudja megtagadni termé-
szetét: cselédjeivel is úgy bánik, mint a vá-
lasztókkal. Egy hét alatt két cselédjét kergette
öngyilkosságba. Izgalmas jelenetet idézett elő a
lánchídon tegnap délelőtt egy cselédleány, a
ki merész elhatározással a hid budai oldala fe-
léli oszlop mellett, a gyalogjáró korlátján ke-
resztül beugrott a Dunába. Az öngyilkosságnak
több száz főnyi néző közönsége volt, akiknek
lármájára csakhamar megtették az intézkedé-
seket, a közelben állomásozó hajók matrózai,
hogy a szerencsétlent kimentsék a hullámsír-
ból. — Hosszas erőfeszítés után, sikerült a
is az alólt leányt a partra hozniok, a honnan
kocsin a Szent-Rókus kórházba szállították.
A rendőri nyomozat megállapította, hogy az
öngyilkos G u t t m a n n R ó z a, somogy megyei
szül., 30 éves cselédleány, a kit végzetes el-
határozására — a rendőrségjelentése szerint —
gazdájának, T a r n ó c z y G u s z t á v n a k
d u r v a, e m b e r t e l e n b á n á s m ó d j a
készítette. A szerencsétlen leány a kihallgatást
eszközölő Majsay rendőrfogalmazó előtt minden-
ben megerősítette a nyomozat adatait s hozzá-
tette még, hogy visszatartott bére kifizetése
íránt indított panaszának tárgyalása tegnap lett
volna a VII. ker. kapitány ágnál, s azonban
nem mert ezen a tárgyaláson megjelenni, mert
félt Tarnóczy Gusztáv fenyegetéseitől. Jellemző do-
log, hogy Tarnóczy Gusztáv Lövölde-utca 2.
sz. a. lakásán e hó 12, tehát alig egy hét-
tel ezelőtt, egy másik cseléd
leány is öngyilkosságot követett
el. Matolári Mária 19 éves cselédleány
volt ez, a kit Tarnóczy lopással vádolt. Az ö-

éretében mélyen sértett tisztességes leány nem
tudta elviselni ezt a súlyos vádat s elkesere-
dettségében, a mit még növelt gazdájának rossz
bánásmódja is, öngyilkossá lett.

* **Ünnep a románoknál.** Román polgá-
raink tegnap ülték szent Mihály ünnepét. A
A nagyvárad g. kath. székesegyházban délelőtt
9 órakor ünnepélyes szent misét és egyházi
beszédet tartottak. A többi gör. kath. és gör.
keleti templomokban is volt az ünnep alkalmából
istentisztelet.

* **Bejelentette, hogy lopott.** Bodnár János
napszámos többi társaival a napokban együtt dol-
gozott özv. Stettner Jánosné szőlőjében. A déli pi-
henés és szalonnázás közben nagyon megtetszett
Bodnárnak a Balogh János társának vadonat új
szűrje s egy alkalmas pillanatban tovább állt vele.
Bajlott Nagyváradra s eladta a lopott gunyát az
öszerekesknél. A lelkiismeret azonban nagyon bán-
totta, hogy önfeléd perczben ilyen foltolt ejtett a
becsületén s nagy szégyenkezve beállított K o l l m a n n
Adolf rendőrbiztos elé:

— Büntessen meg a tekintetes kapitány ur,
mondá, mert nagy a hibám. Megbabonázott az ör-
dög s elloptam a czimborám szűrét.

Kollmann biztosnak elég alkalma van naponta
tanulmányozni a bünkrónikát, de ilyen ember rit-
kán kerül elé.

— Hát illik a lopás ilyen élemedett emberhez,
szólt rá Kollmann. Napos vigye le a kóterbe, hadd
reparálja a becsületét.

— Igaz, igaz! — mormogott az atyafi, mikor
a rendőr kifordította a szobából. Ha szegény is az
ember, első a becsület.

* **Száraz kenyeret sem kapott.** Bécsben
egy anya gyermekével együtt a Dunába akarta
ölni magát, mert éheztek s már száraz kenye-
ret sem tudott szerezni. A két gyermek be-
lefult a vízbe, az anyát pedig kimentették.

Az anya, a huszonhétéves Kurz Anna, a ki
férjétől, Kurz János fodrásztól elváltan él; egy
ideig keze munkájával tartotta fenn magát és
gyermekét, de csakhamar megbetegedett s ott-
honába bevonult az inség, meg az éhség. Még
csak száraz kenyeret sem tudott gyerme-
keinek adni s mert koldulni nem akart, arra
határozta el magát, hogy gyermekeivel együtt
a Dunába öli magát. Tegnap délután mind
a két gyermekével elment a Dunaputra, öbe
vette a fucskát s a folyamba vetette magát.
Elintén görcsösen szoritotta magához a gyer-
mekeket, de néhány pillanat múlva fogyni kez-
dett az ereje és kénytelen volt őket elbocsá-
tani. Csakhamar felébredt benne az élet ösz-
töne, noha nem tudott uszni, a víz színén tar-
totta magát és vagy hetven méternyire uszott
lefelé. E közben a gyermekek elmerültek és
nem is kerültek többé elő. Kurznét a mentők
kihalászták a vízből és elvitték a rendőrségre.
A boldogtalan asszony eleinte nem birt be-
szélni és csak félóra múlva mondta el zo-
kogva, hogy a nyomor és az éhség okozta sze-
rencsétlenségét.

* **Szabadság a tömlőczben.** Ily czim alatt
a mult héten czikkben foglalkoztunk a villamos
kalauzok szomorú sorsával. Elmondtuk, hogy
ezek az emberek annyi birságot fizetnek a ren-
dőség jóvoltából, hogy kénytelenek, nehogy kol-
dusbotra jussanak, minden szabadságidejüket a
tömlőczben tölteni. — Ma délelőtt panaszra
jött hozzánk egy kalauz, a kit még a nyáron
öt forintra, illetőleg huszonnégyóra elzárásra
ítélt a rendőség, mert a tűzoltó-kongresszus
tagjai zsufolásig megtöltötték a kocsiját. Teg-
napelőttre idézést kapott a VII. kerületi kapi-
tányságtól. Félórai leváltási ideje lévén, bement
a kapitányságra és jelentkezett Hartwich Fe-
rencz rendőrtisztviselő előtt.

— Mit akar? kérdezte tőle a rendőrtiszt.
— Az öt forint birságot le akarom ülni,
de nem most. A rendőrtiszt hátraszólt egy köz-
rendőrnek.

— Vigye ezt az embert a tömlőczbe!

— De kérem, az nem lehet, hisz nálam
vannak a jegyek és a társaság pénze is, szólt
a kalauz.

— Fogja meg a nyakát és vigye!

És a rendőr levitte a kalauzt a börtönbe,
hiába szólt az ellenőrnek is arról, hogy ő most
szolgálatban van. Később mégis fölhozták

Hartwich ur elé, a ki egy rendőrnek ezt az uta-
sítást adta:

— Vigye a villamos központra, hogy visz-
szaadhassa a jegyeket és a pénzt. De aztán
hozza vissza, mert rab.

Igy is történt s a szegény kalauz letűlt a
birságot.

* Legalkalmasabb **karácsonyi ajándé-
kok:** csinos levélpapírosok dobozokban, **lító-
gató jegyek.** Saját készítményű előjegyző
naptárak 1897-ik évre. Tömb (blok) naptárak.
Megrendelhető: Szent-László könyvnyomdában,
Nagyvárad, apácza-utca 3. szám.

I R O D A L O M.

— A Szent-István-Társulat tudományos
és irodalmi osztálya ma délután 4 és fél óra-
kor K i s f a l u d y A. Béla dr. elnöklété alatt
osztálygyűlést tartott, melynek alkalmából a
tagok szép számmal gyűltek össze a társu-
lat Királyi Pál-utcai házában gyűléstermében.

Kisfaludy A. Béla az ülést megnyitván,
I r s i k Ferencznek, a tudományos és irodalmi
osztály nagyérdemű alapítójának halálát jelen-
tette be s kegyelettel méltatta az elhunytak
érdemeit.

Az osztály a bejelentést részvétellel vette
tudomásul.

Majd K ö r ö s i Albin lépett a felolvasó
asztalhoz, D. José Zorilláról írott tanulmányát
olvasta fel székkfogalójával s Zorilla legszebb
költeménye, az »I s t e n a l e g j o b b t a n u «
czimű toledói legendát saját sikerült magyar
fordításban mutatta be.

A tetszéssel fogadott felolvasás után Imets
J. Jákó nyelvészeti és történeti érvekkel támo-
gatva állításait, a s z é k e l y e k h u n e r e -
d e t e m e l l e t t foglal állást. Behatóan tár-
gyalja Hunfalvi Pálnak e kérdésben elfoglalt
álláspontját s mintegy ötven székely-hely és
személynevet hozva fel saját állításának me-
gerősítésére, Hunfalvi állításának téves voltát bi-
zonyítja.

Az érdekes fejtegetések nagy tetszésre ta-
láltak.

TANÜGY.

Az iparostanoncz-iskola látogatói. Öröm-
mel tapasztaljuk, hogy a nagyvárad tanoncz-
iskola iránt a felügyelő bizottság tagjai részé-
ről az érdeklődés mind erősebben nyilvánul s
az utóbbi időben gyakran látogatják az iskolát.
E hét folyamán S i p o s Orbán kir. tanácsos
és S z e m e s Imre s. tanfelügyelő urak látó-
gatták meg az összes osztályokat az igazgató
kalauzolásával. — Az iskolában tapasztalható
rend, fegyelem s előhaladás, valamint az
iskolamulasztás feltűnő megapadása (egy-egy
osztályban átlag csak 2—3 tanuló hiányzott)
láthatólag kellemesen érintették az iskola látó-
gatóit.

Millenaris kitüntetés. A nagyvárad szak-
irányu iparos tanoncziskola egyenrangú tár-
sai közül az egyedüli, mely a kiállítási érmet
nyerte az ezredéves kiállításon. Ez intézet —
melynek mintaszerű vezetése, fokozatos tanme-
nete a szakkörök figyelmét annyira magára
vonta, rövid két év alatt már második babért
ragadja el, jelenleg 27 hasonrangú versenytársai
elől, melyeket a hivatalos jelentés sze-
rint eredményben messze tulszárnyalt. Orosz-
lánrésze van e siker kivívásában az iskola ér-
dekében buzgón munkálkodó ipartanodai bi-
zottságnak és az ambiciózus tanári karnak,
élén a kiváló és előnyösen ismert szaktekin-
télyű igazgatóval, kinek szakszerű vezetését a
kiállítás bizottsága elismerő oklevél-
lel méltatta.

S P O R T.

Ritka vad az Alföldön. A csongrádi rét-
ről a napokban ritka vadászsákmánnyal tért
haza Schperling Béla káplán, ottani vadász;
ugyanis az ugynevezett Csukás-füzesben vad-
disznóra bukkant s három lövéssel leterítette
a 118 kilónyi súlyu vadat. Az ottani sportkö-

rökben nagy feltűnést keltett ez az eset, mert az Alföldön évek óta nem ejtettek el vaddisznót. Valószínű, hogy a biharmegyei erdősegekből tévedt Csongrád környékére ez a ritka példány, hol már több éven keresztül tartottak rá hajtóvadászatot, míg végre most puszkavégre került.

SZINHÁZ ÉS MŰVESZET.

A jövő nyári szezon. Leszkay András nagyon bizik, hogy elfogja nyerni a nagyváradi nyári szinkört s azért már most kezdi szervezni társulatát a jövő szezonra, mert a jelenlegi társulatának tagjai nagobbbrészen csak virágvasárnapig vannak szerződve s nem is maradnak továbbra Leszkay igyekszik, hogy társulatát a régi színvonalra emelje s ezért a vidék legjobb erőit igyekszik maga köré gyűjteni.

Primadonna és hegedűművész. Miskolcra a múlt hét zenei ujdonsága Hubay operája, a Kremonai hegedűs volt. Nagyon fog nézni Hubay, ha hallja, hogy operája micsoda viszontagságon ment át Miskolcz városában. Először is, mint egyik odaváló újság kritikusa konstatálja, az opera hidegen hagyta az ottani műértő közönséget, a mely nem találja örökbecsűnek az operát. Az est szenzációja különben az volt, hogy a híres hegedűsölőt nem a pupos kremonay játszotta el szíve választottjának, hanem Gianina önmaga. Ennek egyszerű oka az volt, hogy a derék társulatban egy jó hegedűs van s ez Galysik a. ösmerősünk, a ki ez esetben primadonna és hegedűművész volt egy személyben. Segíts magadon s az isten is megsegít, — tartja a közmondás.

Igazságszolgáltatás.

A tilalmas nyul.

Géczy Ferencz duna-utcai vadás kereskedésében Helmbach Gyula vásárfelügyelő február 16-án vizsgálatot tartott. Előtte való nap járt le a nyul-szezon s a vásárfelügyelő meg akart győződni, vajjon a Géczy üzletében megtartják-e a tilalmi időt. Vasárnap lévén, az üzletben sok volt a vevő. Éppen akkor volt ott Bánffy Dezső báróné is s egy szép őzbakot választott ki a konyhája számára. Ezt a bakot természetesen nem a férje, a miniszterelnök ur ő exczellenciájára lőtte. A vásárfelügyelő nem törődött a nagy forgalommal, hanem felszólította az egyik segédet, hogy kalauzolja az üzletben. Hát a mint mennek, mendegélnek, egyszer csak egy márványasztal előtt megáll a vásárfelügyelő s orrát fintorgatva, imígyen szól:

— »Nyulszagot érzek!»

És valóban a márványasztalon, hófehér lepedővel leterítve, megnyuzva bár, de megspékelve nem, négy tilalmas nyul aludta örök álmát. A vásárfelügyelő újra megszólalt:

— A törvény értelmében elkobozom eme nyulakat! mondá s kísérelte Szabó Lajos vásárbiztos már-már rátette a kezét a nyulakra, a mikor hirtelen mellettük terem Géczy Ferencz s magából kikelve, így kiáltott:

— Maguk úgy jönnek be, mint a rablók, kikutatnak minden zege-zugot, itt a zsebem, vegyék el a pénzemet is.

A vásárfelügyelő most már nem ragaszkodott a nyulakhoz, hanem szó nélkül távozott, s másnap nyilvános becsületsértésért bepanaszolta Géczyt a büntető törvényszéknél.

Ezt a nyul-affért ma tárgyalta a törvényszék Baumgarten Izidor dr. elnöklése alatt. A vádlottat Polónyi Géza országgyűlési képviselő védte.

Géczy elmondta, hogy őt az bántotta leginkább, hogy a vásárfelügyelő éppen vasárnap jött, a mikor üzletében legtöbb a dolog. Aztán minden kosarat, szekrényt és ládát kikutatott.

Az elnök: Tehát lelkiismeretesen járt el?

A vádlott: Tulságos — lelkiismeretességgel.

Az elnök: És akkor ön az inkriminált kifejezéssel illette őt.

A vádlott: Nem úgy mondtam, hanem a mikor láttam, hogy mindent kikutatnak, így szóltam: »Csak nem vagyok rabló, hogy így

kutatnak nálam. Tessék, itt van a zsebem, vegyék el a pénzemet is.«

A bíró: Ön tehát a rablót magára értette?

A vádlott: Persze.

Elmondta még a vádlott, hogy a nyulakat a maga konyhájának szánta s hogy máskor is megtörtént, hogy egy két nyul visszamaradt.

A törvényszék kimondotta, hogy a vásárfelügyelőt nem tekinti hatósági tagnak, hanem csak közegnek s becsületsértésért ötven forint pénzbüntetésre ítélte a vádlottat.

A boldvavölgyi vasut. A boldvavölgyi fából készült vashidas vasut ügyében, melynek főszereplői Miklósz Gyula volt borsodi főispán és Szabó József ügyvéd, tudvalevőleg a debreczeni kir. törvényszéket delegálták. Mint hogy a vizsgálatnak kiegészítését látták szükségesnek, Harcsányi Gusztáv debreczeni vizsgálóbíró annak megejtése végett pár nap óta Miskolcra tartózkodik és a kir. törvényszék végtárgyalási termében tartja meg a kihallgatásokat.

IPARÚGY.

Felhívás.

Az iparos polgárokhoz és az iparos segéd-munkásokhoz.

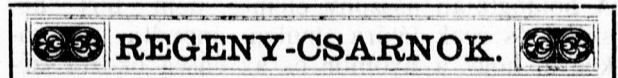
Az iparosiskolai igazgatóság értesítése szerint, az iparos segédek s önálló iparosok továbbképző tanfolyamának tanári testülete folyó hó 22-ik napjától kezdve jövő év márczius hó 14-ik napjáig minden vasárnap délelőtt 11-től 12 óráig a z u j r e a l é s p o l g á r i i s k o l a i é p ű l e t b e n, népszerű nyilvános felolvasásokat és kísérleti bemutatásokkal egybekötött előadásokat rendez.

Midőn erre, az iparosság kiművelésére szolgáló előadásoknak tömeges látogatására az összes iparos polgárokat és az iparos segéd munkásokat felkérjük, egyben előmerő köszönetünket is kifejezzük az ipariskolai tisztelt igazgatója és tanári karának azon jó akaratú készségükért, mely által az iparosok műveltségi színvonalának emelését az ily nemű előadások elősegíteni törekednek.

Felhívjuk ez alkalommal az önálló iparosok és segéd munkásokat, miként a továbbképző tanfolyamra mentül számosabban mielőbb beiratkozának, ragadják meg ezen kedvező alkalmat továbbképzésük és jövőjük biztosításának szempontjából, melynek sikere csak saját szorgalmuk, akaratuk és kitartásukban lesz biztosítva.

A felolvasások díjmentesek.

Biztos részvételre számítva vagyunk, hazafias üdvözléssel, Nagyváradon, 1896 november 19-én. Bertsey György ipartestületi elnök. Jankovich János ipartestületi főjegyző.

Zsebed ki felebarátodat.

REGÉNY.

Írta: GÉRARDE D. 41

— Hé, Kázmér, te vagy az? — E kiáltás közvetlen közelből jött; a csengők, melyeket a fiatal ember eddig nem vett észre, egyszerre ütötték meg füleit; pár lépésre testvérét látta maga előtt Viczia oldalán.

Luczián arcán hideg mosoly ült. — Rókat kerestél az erdőben Kázmér s találtál-e valamit?

— Mi két rókat ejtettünk el — szolt az elentett irányból egy másik hang s a szeretetre méltó fiatal óriás szánkájával a többi közé állott, melyek más-más úton jöttek elő.

Hazaérve Xénia ezen szavakkal borult nénje karjába: — fejezd ki részvétedet, Viczia; rettentőt álltam ki! Az erdőben majd széttépett egy farkas.

X.

— Fogadni merek, — mondotta Bogdanovics, midőn a társaság dúsan terített asztalhoz ült, hogy ezen a télen nem fognak többé benünket háborgatni a rókok; azt gondolom, ezekkel a békét zavarókkal szemben a mi lehetséges volt, megtettük.

A fiatal óriás elpirult, mert ő két róka-hozott haza és Kázmér, mert ő meg üres kézt zel tért vissza. Aode azért semmi kincsért sem cserélt volna helyet az ifju urral, mert nagyon természetesen minden férfi a mellett a nő mellett ült, kit a szánkán kísért.

— Mi a helyett, hogy rókat terítettünk volna le, láttunk egy farkast; szolt Kázmér kissé zavarba jöve.

— Ha ugyan farkas volt jegyzé meg hidegen Luczián.

— Kérdezd meg Xénia kisasszonytól!

— Ó, ha Xénia kisasszony állítja! — Luczián meghajtotta fejét, félig udvarias, félig kicsinylő mosolylyal megadva magát.

— Miért ne lehetett volna farkas — szolt egy cholericus öreg úr az asztal másik végén. — A mai fiatalok több lármát csapnak egyetlen farkasnak, mint mi egy farkának. Emlékszem még arra az időre, midőn éppen ezen erdőben nem lehetett szánnal keresztül menni a nélkül, hogy az embert farkasok ne üldözték volna s a legnagyobb életveszélybe ne került volna. Ej, be szép napok voltak azok!

— A farkasokra mindenestre — vetette közbe Luczián szárazon.

— Én nem dicsérem az elmúlt időt — szolt közbe vidáman a háziúr. — Én a haladást pártolom; a találmányokat, felfedezéseket, a gőzekét, villamosságot, vasutakat stb. Csak türelem, Ha az én vasutam egyszer megindul itt, majd kifutvili az innen a rókokat meg farkasokat! A föld ára megkétszereződik, megháromszorozódik, megnégyszereződik; egy fél nap alatt eljutunk majd lebergbe.

A cholericus öreg úr hangosan felsóhajtott. — Az én időmben négy napig mentünk addig, ha ugyan útközben rablók nem támadtak meg. Akkor érdemes volt élni.

— Volt-e itt röviddel ezelőtt ismét felmérés? — kérdezte az ifju óriás, kit, mint egy nagy földbirtok örökösét, érdekelt ez a dolog.

— Nem tudom. Tibor, valóban nem tudom, — válaszolt Bogdanovics; — a mig Majulik Iezig üzleti dolgok miatt utazik, nem lehet semmi újat hallani. Az egyedüli, a mit hallottam, az, hogy a tarajovi templom ismét kigyúladt, de meg mentették. Úgy látszik, ezért épült minden ötödik évben leég.

— Ujság; ezt akar valaki — szolt egy másik. — A mai telegramokban van bőven. Az állampapírok nagyon estek; ha arra lesznek tekintettel, a jövő hónapban már Ausztria s Olaszország egymásnak a torka körül fog járn!

Kázmért — mint szakértőt ebben a dologban — kérdésekkel ostromolták, Be kellett vallania, hogy fenyegető felhők gyűltek össze, melyek minden valószínűség szerint hamarosan meg fognak eredni. A hírek után, miket ezredétől kapott, neki magának készen kell váratalan behívásra.

— Tavasz előtt nem kezdőthetik. Most február közepén vagyunk; legalább márczius derekáiig húzódní fog a dolog. De mi az? Lövés!

(Folyt. köv.)

T Á V I R A T O K.

A király Budapesten.

Bécs, nov. 20. (Saját tud. távirata.) Király ő Felsege az országgyűlés megnyitása alkalmából november hó 24-ikén utazik Budapestre.

Schönborn bibornok a királynál.

Bécs, nov. 20. (Saját tud. távirata.) Az osztrák püspöki konferenzia elnökét Schönborn bibornokot király ő Felsege ma délelőtt külön kihallgatáson fogadta.

Hollán altábornagy — vasuti miniszter.

Budapest, nov. 20. (Saj. tud. táv.) Az »E s t i U j s á g« jelenti: A mi tavaly óta, már az osztrák vasuti miniszter ki-nevezésekor valószínű volt a külön ma-

gyar vasuti miniszterium föllállítása, az a tavasszal valósággá válik. A kereskedelmi miniszterium ügyköréből a vasuti dolgokat kiválasztják s önálló miniszterium kezére bizzák. A miniszterium élére vasuti miniszternek Hollán Ernő altábornagy van kiszemelve, a ki egyike a legkiválóbb magyar technikusoknak a közlekedésügyi államtitkár korából a vasuti ügyekben is nagy gyakorlatot szerzett. A katonai vezést a vasutak stratégikus fontosságával okolják meg.

Kilátásba helyezett új választások.

Bécs, nov. 20. (Saját tud. táv.) A »Reichswehr« hosszabb közleményt hoz a magyar szabadelvű párt és Bánffy Dezső miniszterelnökről. Annyira komolyan tartja a kormánypártiak összeesküvését Bánffy ellen, hogy lehetségesnek tartja a még meg sem nyílt országgyűlés feloszlását és új választások elrendelését.

Zichy Nándor nem lép fel többé.

Budapest, nov. 20. (Saját tud. táv.) A »Magyarország« ma este megjelent számában közli, hogy gróf Zichy Nándor állítólag kijelentette, miszerint soha többé nem lép fel képviselőjelöltnek.

A távozó polgármester.

Budapest, nov. 20. (Saját tudósítónk táv.) A belügyminiszter jóváhagyólag tudomásul vette K a m m e r m a y e r Károly polgármester lemondását. Egyben nagy elismeréssel nyilatkozott érdemeiről.

Tiszáék — Bánffy ellen.

Budapest, nov. 20. (Saj. tud. táv.) A »Pesther Lloyd« támadása nagy feltűnést keltett az összes politikai körökben. Az erős támadást általában úgy tekintik, hogy Tiszáék lehetetlenné akarják tenni b, Bánffyt.

Nansen egyetemi tanár.

Budapest, nov. 20. (Saját tudósítónk táv.) Christiániából sürgönyzik, hogy a híres északsarki utazó N a n s e n Frithjof részére az ottani egyetemen új tanszéket szerveztek. N a n s e n a zoológiát fogja tanítani.

Marakodó sógorok,

Bécs, november 20. (Saj. tud. táv.) A »Reichswehr« mai száma szokatlan éles szavakban kél ki a »Neue Freie Presse« ellen. Bánffy sócsövének, hazugnak, hazaárulónak mondja, a mely kutyához illő szemérmertlenséggel kiszolgálja az ellenségnek polgártársai érdekeit.

A népszámlálás eredménye Görögországban.

Budapest, november 20. (Saját tud. táv.) A most befejezett népszámlálás szerint Görögország népessége a külföldön élő görögöket is beleszámítva, 2,418.000. A legutolsó, 1889-iki népszámlálás óta 230.000-rel szaporodott a lakosok száma. Athénban 128.000 lélek lakik.

A mohamedánok makacssága.

Konstantinápoly, nov. 20. (Saját tud. táv.) A szultán egy ulemanból álló küldöttségnek kijelentette, hogy nem fogja megengedni, miszerint a mohamedán népség jogai és a kalifok méltóságán csorba ejtessék. Mohamedán körök-

ben határozottan ellenzik, hogy a keresztény hatalmakkal szemben további engedményeket tegyenek.

Erős hideg a Feketetengernél.

Budapest, nov. 20. (Saját tud. távirata.) A tengerpartokon mindenütt nagy hidegség uralkodik és mivel attól tartanak, hogy a Fekete tenger kikötői mielőbb befagynak, minélfogva az orosz hadihajókat a téli kikötőkbe rendelték.

Elfogott angol lelkész.

Budapest, november 20. (Saját tud. táv.) A »Daily News« jelenti Konstantinápolyból, hogy Maraschban a török hatóság elfogott egy anglikán lelkészt és Konstantinápolyba szállította. Az angol meghatalmazott felvilágosítást kért az elfogatás miatt.

KÖZGAZDASÁG.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdán 1896. nov. 20-án.

Magyar aranyáradék 4%	122.10
Magyar koronaráradék	99.20
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	122
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.75
Magyar keleti vasuti államkötvény 1878-ból	120.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.75
Italmérségi jog megváltási kötvény	100
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyeresémi sorsjegy-kölcsön	152.
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	136.50
Osztrák járadék papírban	101
Osztrák járadék ezüstben	101
Osztrák járadék aranyban	122.25
Osztrák korona járadék	101
1860. osztrák államsorsjegyek	144.25
Osztrák magyar bankrészevény	935.
Magyar hitelbank részevény	401.75
Osztrák hitelintézeti részevény	364.20
Osztrák-magyar államvasuti részevény	350.
20 frankos arany (Napoleonador)	9.52
Német birodalmi márka	58.80
London vista	119.90
Páris vista	47.50
20 márkás arany	11.75

Szerkesztő postája.

Tanárjelölt. Az ilyen dolgot csak személyesen lehet elintézni; keressen fel kérem lakásomon, különben d. u. fél 5-től a szerkesztőségben is megtalál.

V. G. Debreczen. Ha a P. H.-nak minden a hath. ügy ellen irányuló támadását megakarnók czáfolni, — egyébre sem jutna helyünk. El is késett. Az A-ny már akkor 10 sorban egyszer s mindenkorra leszámolt vele.

„Bupapesti Hangok“. Nincs időnk külön levelet írni. A soblonszerűnek nem vagyok barátja. Miért minden héten? Mert a »Szabadság«-nak minden Vasárnap van? Éppen azért nem is olvasta

senki. Néha szívesen venném, — ha beválnék. Próbálja meg.

V. B. Budapest. Három hónapra elvagyunk látva. Azután, — ha beválnék, miért-ne? De akkorra nem tehetek kötelező géretet. A tárczát megkaptam, de még nem néztem át. Az előbb közlöttekért nem engem terhel a felelősség.

Carlos. Eger. Az előbbi üzenet vége szól önnek is.

R. K. München. Köszönet. A jövő héten sorát ejtjük. A karácsonyi ígéretre számítunk.

»Szent Gotthárd«. Csak olyan könyvet ismertettünk, amelyet beküldenek.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

18738—1896.

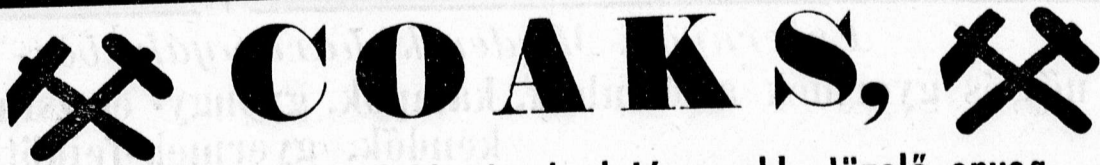
Hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala, mint I-ső fokú iparhatóság részéről ezennel közhírré tétetik, hogy Léderer Dávid nvárad lakos kérelme folytán az 1884. évi XVII. t. cz. 27. §-a alapján a nevezett által felállítani szándékolt keményfa-üzlet telepengedélyezése céljából a helyszini tárgyalás **1896. évi december hó 9. napjának d. u. 2 és fél órájára** a települ kijelölt helyen Nagyváradon a katonavárosi reformátos temető szomszédságában 3054. tkvi és 4014. hrszámú telekre kitűzetett, mely körülmény azon értesítéssel tétetik közhírré, hogy a létesítendő telepnek, a rajta felállítandó épületnek s belső felszereléseinek pontos rajza s körülményes leírása és szabatos magyarázása az alólírott hivatal 7-ik számú szobájában a kitűzött időig bárki által megtekinthető s a tárgyaláson mindazok, akik a vállalat ellen bárminemű kifogást akarnak tenni, kifogásukat kötelesek szóval vagy írásban előadni, különben az üzlettelep, ha csak köztekintetek nem szolgálnak akadályul — engedélyeztetni fog.

Nagyvárad, 1896. november 16-án.

GERŐ,

h. rendőrkapitány.

tartós fűtésre legjobb és legjutányosabb tüzelő anyag.

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legalkalmasabb a gáz-coaks, mert a sulyosabb és ezáltal drágább mile coaks (Meiler Coaks) sokkal nehezebben gyul meg.

A coaks ára nálunk 2 frt métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor métermázsánként 14 krajczár fuvardíjért h á z h o z s z á l l i t j u k a város belterületén.

Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyújtunk a coaks vásárlásánál a mennyiben ha egyszerre legalább 250 kilót rendelnek meg, akkor nekik fuvarbért nem számítunk.

Nagyvárad, 1895. novemberben.

NAGYVÁRADI LÉGSZESZGYÁR:

Az igazgatóság.

FREYBERGER ALBERT

kézimunka, rövidáru és gyermek-ruha nagy raktára
 → NAGYVÁRAD. FŐ-UTCZA. →

Mától kezdve december 24-ig NAGY KIÁRUSÍTÁS!

Van szerencsém a nagyérdemű vevőközönség tudomására hozni, hogy **üzletem átalakítása** miatt raktáromon levő összes árucikkeket **rendkívül leszállított árban** árusítom.

DISZ KEZI-MUNKÁK.
 Congrès, posztó, Pelüsche, Canava, Saten, kezdett és kész kézimunkák

FÉL ÁRBAN.

Valódi franczia mosó-selyem 2¹/₂ krajczár.

Szörme-árak:

1 valódi sealskin muff, sapka és gallér egész garnitur 2 frt 60 kr.

Valódi sealskin muff szörme-béléssel	1.50	Valódi sealskin sapka	— .90
Valódi astragan-imitacio muff	1.60	Astragan imitacio-sapka	1.10

Tibet, Mufion, Angora, Skunks, Czobel-garniturák minden árban.

Gyermek-ruhák: Tricco-ruha jó mosó egész 4 évig 1.20 kr.
 Valentine (Barchet) ruhák —.70 kr.

Gyermek-köpeny 2 forint 50 krajczár.

Flanel Valentine alsó-szoknya 1 forint 80 krajczár.

BLOUSOK:

Bársony-blousok	2.25 kr.	Valeria-blous	2.35 kr.
Szövet-blouse	1.90 kr.	Barchet-blouse	1.65 kr.

*Esőernyők, Miederek, harisnyák, bőr- és kötött kesztyűk,
 nő- és gyermek alsó-ruhák, kalapok, gyöngy- és zsinór-diszek, szallagok, Berliner-
 kendők, gyermek-fejkötők*

272 1—2

f é l á r o n a l u l

Szabó-kellékek: Harang aljbélés 16 kr. | Foulard-satin . 13 kr.
 Finom derék-bélés 22 kr. | Lószőr-kelme . 26 kr.

Igen kérem a nagyérdemű vevőközönséget e ritka kedvező alkalmat felhasználni, mely csupán november 20-tól december 24-ikéig tart.

Kiváló tisztelettel

Freyberger Albert.